

Materiały faktograficzne

Agnieszka Lisowska, Agnieszka Wieszczyńska

Raport z analizy potencjału turystyczno- kulturowego powiatu strzelińskiego

1. Dane dotyczące przebiegu badania.

Obszar badania: powiat strzeliński

Lokalizacja: Województwo dolnośląskie

Zasięg: mikroregion

Metodologia: metoda oceny potencjału turystyczno- kulturowego mikroregionów zawarta w Mikos von Rohrscheidt A., 2010, *Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy.* (Wyd.2)Wyd. KulTour.pl, Poznań

Kwerenda źródłowa literatury i materiałów: październik- listopad 2014

Zapytania waloryzacyjne w obiektach i wizje lokalne: listopad 2014

Badania terenowe: listopad 2014

Przeprowadzający badania terenowe: Agnieszka Lisowska

Data wypełnienia formularza: 15.11.-28.11.2014r.

2. Formularz waloryzacyjny powiatu

Kategoria I : Potencjalne cele turystyki kulturowej.

I.A. Zabytki:

I.A. a) Obiekty sakralne:

Historyczny zespół sakralny dużej wielkości Z (pierwsze dwa) (6)

Zespół klasztoru klarysek w Strzelinie (3)

Inna świątynia innych wyznań i religii Z (2)

Kościół ewangelicki w Siemistawicach (2)

Inny obiekt sakralny o znacznych walorach architektonicznych (za pierwsze trzy) (4)

Kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca w Prusach (renesansowo-barokowe wyposażenie) (4)

Rotondowy kościół romański p.w. św. Gotarda w Strzelinie (4)

Kościół filialny p.w. Matki Bożej Szkaplerznej w Żeleźniku (malowany strop belkowy i barokowy ołtarz główny) (4)

I.A.b) Zamki i pałace:

Zamek lub pałac historyczny ZD (za pierwsze trzy) (3)

Zespół pałacowo- parkowy z XIX w. przebudowany w XX w. w Jędrzychowicach (3)

Ruina historycznego zamku/ grodu/ pałacu D (za pierwsze trzy***) (2)

Ruina renesansowego dworu w Prusach (2)

Ruiny zamku Gromnik (dolne części zamku) (2)

I.A.c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne:

Historyczny zespół urbanistyczny z rynkiem, zachowany we fragmentach (pierwsze dwa) (3)

Średniowieczny zespół urbanistyczny Strzelina (3)

Zespół urbanistyczny miasta Wiązów (3)

Budynek o znacznych walorach architektonicznych Z (pierwsze trzy****) (3)

Dom Księżąt Brzeskich w Strzelinie (3)

Historyczne fortyfikacje miejskie zachowane w znacznej części ZD (4)

Fragmenty murów obronnych- pozostałość XIV-wiecznych fortyfikacji Strzelina (4)

Ruiny fortyfikacji miejskich (1)

Baszta Prochowa- dawniej wieża obronna będąca fragmentem murów, powstała w XV w. (Strzelin) (1)

Zachowane w znacznej części zespoły zabytkowe związane z dziejami innych niż polska grup etnicznych (za pierwsze dwa zespoły) (7)

Cmentarz Braci Czeskich w Strzelinie (1)

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu regionalnym ZD (do trzech ***) (3)

Kuźnia w Prusach (3)

Zespół dworca kolejowego w Strzelinie (wiaty peronowe, nastawnia i ekspedycja z tego okresu, oraz wiaty nad przejściami podziemnymi na perony) z XIX w. (3)

Młyn z 1864r. w Strzelinie (3)

I.B. Miejsca historyczne lub znaczące**I.B.a) Budowle historyczne i monumenty**

Pomniki lub obiekty małej architektury o znaczeniu lokalnym (do trzech ****) (1)

Pomnik „Małego Strzelca” w Strzelinie (1)

Pomnik ku pamięci poległych w I wojnie światowej w Borku Strzelińskim (1)

Miejsca związane z biografią osób innej narodowości, ważnych w skali krajowej dla tych narodowości (za pierwsze dwa) (2)

Pomnik z popiersiem Paula Ehrlicha - noblisty (2)

I.B.b) Cmentarze historyczne

Inny cmentarz zabytkowy z ciekawymi obiektami sztuki sepulkralnej *** (do dwóch) ZD (1)

Cmentarz symboliczny w Gębczycach pod powierzchnią wody (28 m) poświęcony nurkom (1)

I.C. Pojedyncze dzieła sztuki

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu regionalnym (do trzech*) (3)

Epitafium Berty von Obernitz w kościele p.w. Matki Bożej Szkaplerznej w Żeleźniku (3)

Płyty nagrobne w ruinach kościoła ewangelickiego w Miechowicach Oławskich (3)

Cygański krzyż pokutny na szlaku turystycznych w kierunku Gromnika (3)

I.D. Muzea i wystawy (w tym skanseny, galerie, muzea techniki)

Muzea o znaczeniu lokalnym (do trzech ***) (2)

Galeria Skalna przy Strzelińskim Ośrodku Kultury (2)

Zorganizowane w ostatnim roku wystawy czasowe o zasięgu regionalnym* (w sumie za pierwsze trzy) (2)

Wernisaż „Akwarele” J. Ziółkowskiej- Jakubczyk (listopad 2014) (2)

Wernisaż „Fotografia rekurencyjna” A. Truścińskiej (październik 2014) (2)

Wernisaż „Fotografia strukturalna” D. Jarosz- Franczak (styczeń 2014) (2)

I.E. Eventy kulturowe

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu regionalnym (do trzech) (4)

Ogólnopolski konkurs piosenki „Stare po nowemu” (4)

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu regionalnym (do trzech) (4)

Jarmark Produktu Lokalnego w Strzelinie (4)

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu regionalnym (do dwóch) (4)

Piknik rycerski Gromnik (4)

I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza:

Ogród przy rezydencji, park kultywowany (za pierwsze dwa obiekty) (2)

Park przy pałacu w Jędrzychowicach (2)

Park przy pałacu w Krzepicach (2)

Park miejski duży kultywowany (pow.od 4ha) bez obiektów sztuki* (za pierwsze dwa) (1)

Park miejski w Strzelinie (pow.7ha) (1)

I.H. Szlaki kulturowe

Przebiegające przez region wirtualne szlaki turystyczne o znaczeniu regionalnym (za pierwsze trzy) (2)

Szlak dolnośląskich Zamków i Pałaców (2)

obiekty: Dom Książąt Brzeskich (Strzelin), kościół p. w. św. Mikołaja (Wiązów), kościół p. w. św. Jadwigi (Dobroszów), kościół p. w. Podwyższenia Krzyża Św. (Żelowice)

Kategoria II : Elementy obsługi turystycznej**II.A. Informacja turystyczna:**

Informacja turystyczna na miejscu, regularnie czynna (2)

Gminne Centrum Informacji Turystycznej (2)

Przewodnicy miejscy lub terenowi na zamówienie (3)

PTTK Oddział Ziemi Strzelińskiej (3)

Aktualny własny materiał informacyjny wysokiej jakości na temat regionu lub miejscowości (ogólnie) (2)

Materiał informacyjny w zakresie informatorów użytkowych, map i ulotek (2)

II.B. Infrastruktura turystyczna

Hotele 5,4,3,2,1- gwiazdkowe, hostele, schroniska, kwatery zorganizowane (za pierwsze dwa obiekty każdej kategorii) (2)

Brak hoteli w kat. 5-3* i 1*,*

Hotele:

Hotel „Maria” 2 w Strzelinie (2)*

Hotel pracowniczy w Strzelinie (2)

Kwatery zorganizowane (pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne, gościńce, zajazdy)(8):

Gospodarstwo agroturystyczne Nietoperek w Gębczycach (2)

Gospodarstwo agroturystyczne J. i E. Dubaniowscy w Białym Kościele (2)

Pokoje gościnne u B. i W. w Białym Kościele (2)

Inne restauracje (za pierwszy obiekt) (1)

Restauracja „Zacisze” w Strzelinie (1)

Dodatkowe punkty za ofertę kulturową w restauracji (za pierwsze dwa obiekty) (1)

Restauracja „Strzelec w Strzelinie- galeria zdjęć przedwojennego Strzelina (1)

Bistra, bary (za pierwszy obiekt) (1)

Bar „Fantazja” w Strzelinie (1)

Możliwość wynajęcia na miejscu autokaru, minibusa, samochodu (za pierwsze dwie oferty) (2)

Tomex Przewozy Autokarowe w Strzelinie (2)

Tomasz Koźlik Firma K&K Travel Bus (2)

II.C. Infrastruktura komunikacyjna

Duży dworzec kolejowy na miejscu (za pierwszy) (3)

PKP Strzelin (3)

Dworzec autobusowy na miejscu (za pierwszy) (2)

PKS Strzelin (2)

Autostrada lub droga szybkiego ruchu w odległości mniej niż 20 km (za pierwsze dwie) (4)

A4 (Drezno- Wrocław- Kraków- Lwów) (4)

Droga ekspresowa lub droga główna krajowa w odległości mniej niż 10 km (za pierwsze dwie) (2)

Droga krajowa nr 39 przez Strzelin (2)

Całodobowa oferta taxi na miejscu (1)

Taxi Strzelin (1)

Kategoria III: Pozostała oferta czasu wolnego**III.B. Atrakcje krajobrazowe**

Góry ze znakowanymi szlakami turystycznymi na terenie regionu (2)

Gromnik (2)

Pomniki przyrody (za pierwsze dwa) (1)

Buk zwyczajny (1)

Cis pospolity (1)

Wieże widokowe stale dostępne (za pierwsze dwie) (1)

Wieża widokowa Ratusza w Strzelinie (1)

III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna

Baseny kryte ogólnodostępne (za pierwszy obiekt) (2)

AQUAPARK GRANIT w Strzelinie (2)

Stała oferta kursów językowych ogólnodostępnych (za pierwszą ofertę) (2)

Open Doors Szkoła Języków Obcych (2)

Stale centra sportowe z ofertą ogólnodostępną (za pierwszy obiekt) (2)

OSiR w Strzelinie (2)

Stadiony sportowe (za pierwszy obiekt) (1)

Stadion miejski oraz Biura OSiR w Strzelinie (1)

Szkoły i szkolenia sportowe ogólnodostępne (jeździeckie, lotnicze i inne) (pierwsze dwa) (1)

Szkoła jazdy konnej A.Drażewski w Strzelinie (1)

Kursy nurkowania w Aquaparku Granit w Strzelinie (1)

Lodowiska sezonowe * (za pierwszy obiekt) (1)

Lodowisko Naturalne OSiR w Strzelinie (1)

Kategoria IV: Inne czynniki wspierające turystykę kulturową:**IV.E. Zagraniczne partnerstwa miast i regionów:**

Istnienie zagranicznych związków partnerskich regionu lub jego miejscowości (pierwsze cztery) (1)

Frankenberg (Niemcy), Libchavy (Czechy), Trutnov (Czechy), Straelen (Niemcy) (4)

Suma punktów:

Potencjalne cele turystyki kulturowej (kategoria I): 88

Elementy obsługi turystycznej (kategoria II): 36

Pozostała oferta czasu wolnego (kategoria III): 15

Inne czynniki wspierające turystykę kulturową (kategoria IV) : 4

Razem za wszystkie kategorie: 143 pkt.

3. Interpretacja wyników analizy potencjału:

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe zestawienie dla poszczególnych kategorii oraz podkategorii w związku z przeprowadzoną analizą. Wykonana inwentaryzacja poszczególnych elementów w powiecie umożliwi zdefiniowanie potencjału powiatu pod względem znaczenia poszczególnych kategorii walorów, jak również wskazanie oraz w rezultacie ocenę stopnia organizacji infrastruktury i obsługi ruchu turystycznego na terenie regionu. Opracowanie zawiera szczegółową analizę zestawionych wyników.

Tabela 1. Punktacja ustalona w poszczególnych zakresach badania

Kategoria	Podkategoria	Uzyskane punkty	Maks. ilość punktów
I.Potencjalne cele turystyki kulturowej	I.A. Zabytki, w tym:	48	475
	I.A.a) obiekty sakralne	17	122
	I.A.b) zamki i pałace	7	108
	I.A.c) inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne	24	140
	I.A.d) obiekty militarne	0	18
	I.A.e) dodatkowe punkty	0	85
	I.B.Miejsca historyczne lub znaczące, w tym:	5	240
	I.B.a) budowle historyczne i monumenty	4	102
	I.B.b) cmentarze historyczne	1	56
	I.C. Pojedyncze dzieła sztuki	9	72
	I.D. Muzea i wystawy	8	115+90
	I.E. Eventy kulturowe	12	150
	I.F. Funkcjonujące zakłady przemysłowe	0	16
	I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza	4	53
	I.H. Szlaki kulturowe	2	106
		RAZEM za kategorię I	88
II. Elementy obsługi turystycznej	II.A. Informacja turystyczna	7	17
	II.B. Infrastruktura turystyczna	17	51
	II.C. Infrastruktura komunikacyjna	12	32
	II.D. Promocja turystyczna	0	14
		RAZEM za kategorię II	36
III. Pozostała oferta czasu wolnego	III.A. Instytucje kultury	0	12
	III.B. Atrakcje krajobrazowe	5	14
	III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna	10	13
		RAZEM za kategorię III	15
IV. Inne czynniki wspierające turystykę kulturową	IV.A. Instytucje w regionie	0	15
	IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej w regionie	0	16
	IV.C. Oferta turystyki biznesowej w regionie	0	11
	IV.D. Oferta shoppingu w regionie	0	11
	IV.E. Zagraniczne partnerstwa miast i regionów	4	4
		RAZEM za kategorię IV	4
SUMA	wszystkie kategorie	143	1453

Wnioski z analizy

Uzyskany wynik w części dotyczącej potencjalnych celów turystyki kulturowej (kategoria I) umożliwia sklasyfikowanie powiatu strzelińskiego jako obszaru o małym potencjale turystyczno-kulturowym (88 punktów). Poddając analizie walory w rozbiciu na poszczególne podkategorie można stwierdzić, że o potencjale turystyczno - kulturowym regionu decyduje kilka typów atrakcji o słabszym oddziaływaniu, z czego jednak w dużym stopniu oddziałują obiekty sakralne, których na obszarze powiatu jest dość dużo. Nie ulega jednak wątpliwości, że oferta turystyczna mikroregionu pozostawia wiele do życzenia. Umieszczenie powiatu w ciekawym pod względem geograficznym regionie (Przedgórze Sudeckie), gdzie nie sposób nie wymienić rozpościerających się Wzgórz Niemczańsko-Strzelińskich mogłoby stwarzać warunki do rozwoju przynajmniej jednego rodzaju turystyki, w tym także kulturowej.

Analizując wyniki poszczególnych kategorii łatwo zauważyć, że istnienie obiektów sakralnych, jak również charakterystycznych dla tej części Dolnego Śląska zabudowań dworskich czy pałacowych nie jest praktycznie w żaden sposób wykorzystywane. Większa część pałaców i dworów to podupadające budowle pozostające w rękach prywatnych,

ale wymagające tak dużych nakładów finansowych, że pozostawione bez inwestycji niszczeją. Zdecydowanym atutem tak mocno przekształconego antropogenicznie obszaru jest występowanie ogromnych wyrobisk - kamieniołomów, z których niektóre pozostające w stanie nieczynnym zostały zalane wodą. Biorąc pod uwagę budowę geologiczną regionu oraz atrakcyjność odsłoneń związanych z działalnością przemysłową, obszar mógłby stać się destynacją turystyki industrialnej, kulturowo-przyrodniczej i innych form po odpowiednim zagospodarowaniu obszarów wyrobisk.

Na szczególną uwagę zasługuje również obecność zabudowań dworskich i pałacowych w obrębie powiatu (ok. 27 zabudowań o tym charakterze). Niestety jedynie dwa z tych obiektów (w Krzepicach oraz Jędrzychowicach) są dostępne, pełniąc funkcje hotelarsko-gastronomiczne. Część dworów jest zamieszkiwana, natomiast ich stan techniczny utrzymany jest głównie na wymienione potrzeby, nie stanowiąc atrakcji turystycznych. Odrestaurowanie obiektów choćby do pełnienia funkcji hotelarsko-gastronomicznych z pewnością poprawiłoby poziom oferty powiatu w sferze infrastrukturalnej. Zauważalną atrakcją turystyczną regionu natomiast stanowią obiekty sakralne, których jest tu bardzo dużo, a część z nich jest cenna pod względem architektonicznym lub z racji wyposażenia. Za przykład tej grupy posłużyć mogą kościół parafialny św. Wawrzyńca w Prusach z XIII wieku, kościół parafialny p.w. podwyższenia Krzyża Świętego w Strzelinie z XV wieku czy kościół filialny p.w. Matki Bożej Szkaplerznej w Żeleźniku z XIV wieku z malowanym stropem belkowym oraz barokowym ołtarzem głównym. Dużą grupą walorów są licznie występujące epitafia oraz płyty nagrobne znajdujące się we wnętrzach kościołów lub na ich ścianach zewnętrznych. Znajdują się one m.in. w Białym Kościele, Broźcu, Cierpicach, Dankowicach, Krzywiniu, Miechowicach, Nowolesiu, Przewornie, Sarbach, Strzelinie, Wawrzęcicach, Witowicach, Żeleźniku i Żelowicach. Mówiąc o obiektach architektonicznych o charakterze zabytkowym nie można zapominać o pojedynczych, atrakcyjnych turystycznie obiektach, a mianowicie fragmentach dawnych fortyfikacji w postaci pozostałości murów obronnych czy baszt w Strzelinie. Inną atrakcją stanowi Dom Księżąt Brzeskich, leżący na Szlaku Dolnośląskich Zamków i Pałaców, który podczas wojen napoleońskich był miejscem spotkania cara Aleksandra I i króla pruskiego, Fryderyka Wilhelma III. Warto także zwrócić uwagę na obiekty poprzemysłowe, które dziś mogą stanowić atrakcję turystyczną (jak młyn i cukrownia w Strzelinie, jak również zespół dworca kolejowego z zachowanymi elementami takimi jak: wiaty peronowe, nastawnia i ekspedycja towarowa oraz wiaty nad przejściami podziemnymi na perony, pochodzącymi z XIX wieku. Na uwagę zasługuje cmentarz Braci Czeskich będący pozostałością po licznej niegdyś obecności tej grupy religijnej i etnicznej. Do dziś zachowało się jedynie kilka tablic, wśród których jedno epitafium wykonane na desce jest w języku czeskim. Atrakcją może okazać się również cmentarz symboliczny, który umiejscowiono w wyrobisku kamieniołomu na głębokości 28 m pod wodą, gdzie przymocowano dwie tablice pamiątkowe poświęcone zmarłym pletwonurkom-grotolazom polskim - W. Szymanowskiemu i W. Bolkowi. Innymi obiektami, na które można natknąć się dość często na Dolnym Śląsku jak i na obszarze samego powiatu są średniowieczne krzyże pokutne. Zgrupowania takich krzyży można spotkać głównie na drodze z Borka Strzeleńskiego do Jaksina, a także w Chociwelu, Nowolesiu, Dankowicach, Ludowie Śląskim i Jegłowej. Najciekawszym z nich wydaje się być cygański krzyż pokutny, znajdujący się niedaleko najwyższego wzniesienia Wzgórz Strzeleńskich- Gromnika. Prawdopodobnie to jedyny na Dolnym Śląsku krzyż pokutny postawiony przez Cyganów. Największym i najcenniejszym dziedzictwem powiatu jest z pewnością kamień. Strzeleńskie kamieniołomy granitowe są największym wyrobiskiem w skali europejskiej. Są to cenne obszary nie tylko pod względem gospodarczym, ale również naukowym czy turystycznym. Unikatowe na skalę światową są kamieniołomy w Jegłowej oraz na Krysztalowej Górze, gdzie znajdują się w dużej koncentracji naturalne krysztály górskie niegdyś wydobywane celowo, obecnie z okazji wydobycia kwarcytów oraz łupków kwarcytowych. Podobnie do atrakcyjnych tego

rodzaju obiektów na obszarze powiatu należą kamieniołomy w Gębczycach – nieczynne i zalane wodą, aktualnie służą uprawianiu nurkowania. Istotnym elementem architektury przemysłowej związanej z wydobywaniem w Gębczycach wapienia są dwa piece służące wypalaniu wydobytego surowca, pochodzące z XIXw. Poza kamieniołomami będącymi atrakcjami turystycznymi o charakterze przyrodniczym i przemysłowym, w obrębie powiatu utworzono Zespół Krajobrazowo- Przyrodniczy „Dolina Krynki”. W regionie chronionych jest również kilkadziesiąt pomników przyrody. Ponadto powiat jest organizatorem kilku działań, których celem jest ochrona przyrody, jako przykład należy tu podać największy do tej pory „Program ochrony wód zlewni rzeki Ślęzy i Oławy”.

Przez region przebiega kilka wirtualnych szlaków kulturowych o znaczeniu regionalnym. Są to: szlak św. Jana (Ziębice, Przeworno, Miłośnice, Gościęcice, Strzelin), Szlak Dolnośląskich Zamków i Pałaców oraz znajdujący się na etapie tworzenia szlak nieczynnych kamieniołomów (dwie trasy: Strzelin- Henryków, Biały Kościół- Henryków), uzupełniane przez lokalną trasę o nazwie Szlak Historyczny Strzelina.

Analizując ofertę sportową, edukacyjną i rekreacyjną można stwierdzić, że głównym organizatorem tego rodzaju aktywności w regionie jest OSiR Strzelin, który udostępnia zarówno obiekty basenowe, hale sportowe, stadiony oraz lodowisko naturalne. Ponadto w powiecie możliwa jest nauka nurkowania, jazdy konnej czy sztuk walki.

Eventy organizowane na obszarze regionu to głównie imprezy o charakterze lokalnym jak Jarmark Produktu Lokalnego czy Piknik Rycerski Gromnik. Wymiar ogólnopolski posiada tylko konkurs piosenki „Stare po nowemu”. Poza wymienionymi, organizacją różnego rodzaju wydarzeń zajmuje się Ośrodek Kultury w Strzelinie, przy którym funkcjonuje jedyny obiekt wystawienniczy w regionie - Galeria Skalna. Na terenie powiatu brak jest obiektów muzealnych, kin, teatrów czy filharmonii.

Po przeprowadzonej analizie można stwierdzić, że powiat strzeliński mógłby w ograniczonym stopniu stać się destynacją turystyki kulturowej, do czego jednak konieczne jest przygotowanie odpowiedniego zaplecza.

Dla odwiedzających jak również turystów, którzy po raz pierwszy odwiedzają region istotnym miejscem jest informacja turystyczna. W Strzelinie funkcjonuje Gminne Centrum Informacji Turystycznej, dysponujące materiałami w postaci map czy informatorów turystycznych jednak jedynie w języku polskim. Kluczowym elementem produktu turystycznego regionu zawsze jest baza noclegowa oraz gastronomiczna. Powiat strzeliński nie posiada wystarczającej oferty w tym zakresie. W regionie funkcjonuje tylko dziewięć obiektów noclegowych, w tym tylko jeden hotel (o standardzie dwóch gwiazdek) oraz jeden tzw. hotel robotniczy. Pozostałe obiekty to pięć gospodarstw agroturystycznych, jeden obiekt wynajmujący pokoje gościnne, internat oraz Ośrodek Sportu i Rekreacji. W zakresie oferty gastronomicznej, w powiecie jest 18 obiektów o różnym charakterze, przy czym żaden z nich nie jest otwarty dłużej niż do godz. 22, nie oferują one też ani kuchni tradycyjnej czy regionalnej, ani nie mają uzupełniającej oferty kulturalnej.

Położenie powiatu strzelińskiego jest jego atutem. Strzelin znajduje się na trasie łączącej Wrocław z granicą państwową z Czechami. Przez teren powiatu przebiega także ważna komunikacyjnie trasa - autostrada A4 Drezno- Wrocław- Kraków- Lwów oraz magistrała kolejowa Warszawa – Wrocław – Kłodzko - Hradec Kralove - Praga. Poza tym przez Strzelin przebiega droga krajowa nr 39 Łagiewniki- Strzelin- Brzeg- Namysłów- Kępno. Strzelin posiada bezpośrednie połączenia kolejowe do Wrocławia, Kłodzka, Warszawy, Łodzi, Poznania, Gdańska oraz Pragi. Możliwy jest również transport autobusowy w kierunku Wrocławia, Wałbrzycha, Opola, Częstochowy oraz okolicznych miejscowości. W samym powiecie nie funkcjonuje jednak komunikacja miejska. Istnieje możliwość przemieszczania się busami, wynajmu autokarów oraz busów. Ponadto w ofercie jest również całodobowa możliwość zamówienia taksówek.

Ważną kwestią w „sprzedaży” oferty turystycznej potencjalnym zainteresowanym jest promocja. Niestety w tym aspekcie również sytuacja nie przedstawia się najlepiej. Poza stronami internetowymi, powiat tylko sporadycznie uczestniczy w targach turystycznych, nie reklamuje się w inny sposób, zadem podmiot nie tworzy także specjalnych ofert wycieczek po regionie. Wydaje się, że w Strzelinie nadal stawia się tylko na rozwój przemysłu wydobywczego opartego na bogactwie surowca skalnego. W regionie nie funkcjonuje ani oferta turystyki zdrowotnej ani też biznesowej. Ambitne plany uruchomienia Szlaku kamieniołomów strzeleńskich i wykorzystania ich potencjału turystycznie do tej pory pozostają na wczesnym etapie realizacji i szlak nie wyszedł poza poziom wirtualnej oferty.

Region współpracuje z czterema miastami zagranicznymi (Frankenberg, Libchavy, Trutnov, Straelen), co jednak nie przekłada się na zauważalny wzrost ruchu turystycznego.

Postulaty:

Dołożenie pewnych starań w celu lepszego udostępnienia nieczynnych wyrobisk materiału skalnego mogłoby przyczynić się do rozwoju także turystyki przemysłowej. Dlatego – obok wspierania rozwoju i zróżnicowania bazy noclegowej - najistotniejszym pożądanym działaniem wydaje się doprowadzenie do końca projektu dobrze zorganizowanego i zarządzanego Szlaku Nieczynnych Kamieniołomów, najlepiej z własną ekspozycją różnorodnych pozyskiwanych tu przez wieki surowców. Ponadto warto rozważyć działania skierowane na rzecz udostępnienia przynajmniej niektórych z istniejących na terenie powiatu niemal 30 dworów i pałaców, na przykład w ramach szlaku tematycznego, eksponującego dzieje i dokonania ich dawnych mieszkańców. Organizacja w sezonie turystycznym cyklicznego eventu tematycznego (np. historycznego z elementami kreatywnymi, związanego z wydobywaniem i obróbką kamienia) mogłaby przyciągnąć turystów i zwrócić uwagę zainteresowanych tą tematyką na Strzeli i jego okolice, go mogłoby w dłuższej perspektywie przynieść wzrost ruchu turystycznego.

4. Powiat Strzeleński jako destynacja turystyki kulturowej

Analizowany obszar jest specyficzny pod względem historycznego wykorzystania przyrody przez człowieka. Znakomite położenie komunikacyjne jak również budowa geologiczna obszaru to największe atuty regionu. To właśnie one pozwoliły na gospodarczy rozwój, a co za tym idzie osadnictwo i w rezultacie wytworzenie określonej kultury. Wydaje się jednak, że powiat pomimo wielu walorów o dużym znaczeniu nie wykorzystuje ich w pełni, dlatego przy obecnym stanie zagospodarowania można byłoby mówić zasadniczo o rozwoju dwóch form turystyki kulturowej. Z uwagi na liczne obiekty sakralne, jak i inne zabytki związane z tą tematyką można mówić o zaczątkowej ofercie turystyki religijnej (bez pielgrzymkowej) oraz turystyki industrialnej, co związane jest z obecnością na obszarze powiatu licznych wyrobisk, częściowo także już zamkniętych. Docelowo mogą one też stanowić potencjalnie ciekawe obiekty obserwacji dla uczestników podróży naukowych (np. seminaryjnych).

Turystyka (post)industrialna i kulturowo-przyrodnicza

Obie te formy w analizowanym powiecie posiadają wspólną grupę potencjalnych walorów. Bogactwo regionu w obiekty takie jak wyrobiska – kamieniołomy, czyni go szczególnie atrakcyjnym dla osób interesujących się tematyką nauk przyrodniczych, w tym geologii, a także historią wydobywania surowców. Należy w tym kontekście zauważyć, że nigdzie w Polsce nie mamy do czynienia z tak dużą koncentracją różnorodnych skał oraz minerałów, z drugiej strony nieczynne kopalnie, wyrobiska, kamieniołomy są najbardziej charakterystycznym elementem krajobrazu regionu. Te obiekty pod względem

zainteresowania poszerzeniem wiedzy w zakresie geologii mają unikatowe walory. Do najważniejszych należy zaliczyć kamieniołomy w Jegłowej, jak również nieczynne obecnie na Krysztalowej Górze. (są to jedyne w Polsce miejsca występowania naturalnych kryształów górskich w znacznej koncentracji). Do ciekawych tego typu obiektów należeć będą również wyrobiska w okolicy Gębzcyc (sześć wyrobisk). Są one atrakcją ze względu na występowanie tam wapieni, jak również ze względu na unikalny przykład architektury przemysłowej, jaką stanowią dwa zachowane piece do wypalania wydobytego już surowca (tzw. wapienniki). Ponadto jest to jedyne miejsce w Europie Środkowej, gdzie spotkać można pomarańczowe kryształy granatów o znaczeniu jubilerskim. Kamieniołomy stanowią wspaniałe miejsce dla poszerzania wiedzy z zakresu geologii obszaru, jednakże stanowią również swego rodzaju atrakcję dla innych form turystyki. W przypadku powiatu strzelińskiego odpowiednie zagospodarowanie nieczynnych wyrobisk mogłoby poszerzyć ofertę turystyczną obszaru. W planach władz regionu jest stworzenie lokalnego szlaku kamieniołomów, co jednak do chwili obecnej nie zostało zrealizowane na poziomie systemu realnego.

Turystyka religijna

Mianem turystyki religijnej określać należy te podróże, które podejmowane są z motywów religijnych lub też poznawczych, a ich głównym celem są miejsca związane z historią religii, miejsca kultu religijnego oraz wydarzenia religijne. W jej ramach natomiast można jeszcze wyodrębnić turystykę religijno- pielgrzymkową oraz kulturowo- religijną (definicja za A. Mikos von Rohrscheidt). W przypadku powiatu strzelińskiego istnieje potencjalnie ograniczona oferta turystyki kulturowo- religijnej, która byłaby ukierunkowana na odwiedzanie miejsc związanych z historią religii oraz miejsc kultu religijnego. W tym sensie podróże do Ziemi Strzelińskiej interesować będą głównie ze względu na motywację religijno- poznawczą lub też poznawczą. Spora grupa ciekawszych świątyń i innych zabytków o charakterze religijnym stanowi relatywnie atrakcyjną grupę atrakcji dla rozwoju tej formy turystyki. W regionie znajduje się kilka cennych architektonicznie budowli, wśród których można wymienić m.in.: kościół parafialny p.w. św. Podwyższenia Krzyża Świętego z barokowym wyposażeniem i dzwonnica czy kościół filialny p.w. Matki Boskiej Szkaplerznej Żeleźniku z malowanym stropem belkowym oraz barokowym ołtarzem głównym. Dla turystów ciekawych miejsc kultu religijnego i innych z nimi związanych atrakcyjne będą również epitafia czy płyty nagrobne towarzyszące obiektom sakralnym. Do najcenniejszych z tej grupy walorów należy zaliczyć epitafia oraz płyty nagrobne przy kościele w Żelowicach, (najstarsze z 1304 r.). W innych kościołach znajdujących się na obszarze powiatu znajdują się cenne tablice nagrobne (m.in.: w Przewornie, Strzelinie, Zarzycy, Żeleźniku).

Na uwagę w kontekście religijnym zasługują także cmentarze Braci Czeskich. Do dziś zachowały się pozostałości po dawnym cmentarzu Braci Czeskich w Strzelinie w postaci epitafiów w języku czeskim.

Do charakterystycznych dla średniowiecznego prawa konsekwencji popełnienia zbrodni należało ustawienie przez przestępcę krzyża w miejscu, w którym dokonał haniebnego czynu. Dolny Śląsk jest obszarem, gdzie występuje znaczne natężenie występowania krzyży pokutnych. Na obszarze powiatu również można spotkać tego rodzaju obiekty, do najciekawszych z nich zalicza się unikatowy cygański krzyż usadowiony niedaleko najwyższej kulminacji Wzgórz Strzelińskich- Gromnika.